

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Kari-Anne Rørstad

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Kommunestyret - Ørland kommune	

Deltakelse, organisering og finansiering - Nordre Fosen vannområde**Sakens bakgrunn og innhold**

Denne saken ble først presentert for kommunestyret i møte 16.12.2010. Kommunestyrets vedtak var som følger:

- 1. Ørland kommune slutter seg til forslag til organisering av arbeidet med vanndirektivet for Nordre Fosen*
- 2. Som politisk representant for VOU og VRU velges Laila Selnes Lund med Bjørnar Dahlberg som personlig varamedlem*

Siden den gang har det bl.a. vært jobbet med en løsning for "sekretariatet" i form av prosjektleder som er nødvendig for å få drevet prosjektet framover.

Sara Zambon er nå ansatt som prosjektleder i 50 % stilling med base i Rissa kommune. Fram til nyttår finansieres hun av skjønnsmidler fra Fylkesmannen og tilskudd fra Sør-Trøndelag fylkeskommune. Dersom hennes arbeid skal kunne fortsette, og for å innfri vilkåret med egenfinansiering for å benytte skjønnsmidlene for 2012 og 2013, må det bevilges penger fra hver enkelt kommune.

Zambon har utformet et felles saksframlegg som skal fremmes for alle kommunene i vannområdet med lokale justeringer. Saksopplysningene nedenfor vil derfor være delvis overlappende med de opplysninger som ble gitt i forbindelse med sak fremmet til kommunestyret i desember 2010. Saken som fremmes nå gjelder i hovedsak finansiering.

Ytterligere informasjon om Vanndirektivet finnes på vannportalen.no

Bakgrunnen for organiseringen av vannforvaltningen

Rammedirektivet for vann (Vanndirektivet) er et av EUs viktigste miljødirektiver, og er banebrytende for norsk vannforvaltning. Hovedmålet er å sikre beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet, både vassdrag, grunnvann og kystvann. Forvaltningen skal være helhetlig fra fjord til fjell, samordnet på tvers av sektorer, systematisk, kunnskapsbasert, tilrettelagt for bred medvirkning og sette konkrete og målbare miljømål. Vanndirektivet ble gjort gjeldende for medlemsstatene i EU i 2000, og innlemmet i EØS-avtalen i 2008. Direktivet danner en overbygning over underliggende direktiver (datterdirektiver) som har betydning for vannforvaltningen, for eksempel avløpsdirektivet, drikkevannsdirektivet, badevannsdirektivet, prioriterte stoffer etc.

Direktivet setter som *mål* at det skal ivaretas eller oppnås god miljøtilstand i vannforekomstene. Tilstanden måles både ut fra økologiske og kjemiske forhold. Direktivet stiller også krav til at det gjennomføres tiltak mot forurensning av vann ifht en liste over prioriterte kjemiske stoffer er særskilt farlige for livet i vannet.

Direktivet forutsetter at man får på plass et nasjonalt miljøstyringssystem for vannmiljø. Sentrale elementer i systemet er:

1. *Klassifisering av miljøtilstand* - Miljømålet i direktivet er at man skal beskytte og om nødvendig forbedre tilstanden til vannforekomstene slik at man sikrer bærekraftig bruk, det vil si at avviket fra naturtilstanden ikke skal være større enn at økosystemet fremdeles fungerer.
2. *Forvaltningsplan med miljømål* - En skal skaffe oversikt over alle vannforekomster, hvilken tilstand de må ha for å oppfylle miljømålene, hvilken tilstand de faktisk er i og hvilke forhold som påvirker eller kan komme til å påvirke tilstanden.
3. *Tiltaksprogram og tiltaksgjennomføring* – Tiltaksprogrammerr utarbeides parallelt med forvaltningsplanene og konkretiserer hvordan direktivets mål kan oppfylles på en kostnadseffektiv måte i regionen. Ved at alle tiltak innenfor hele nedbørfeltet til vannforekomstene vurderes samtidig og etter samme kriterier, ligger det til rette for å velge de mest effektive tiltakene slik at målene kan nås til en lavest mulig kostnad for samfunnet. Det vil fortsatt være gjeldende myndighet etter relevant regelverk som tar endelig beslutning om gjennomføringen av tiltak.
4. *Overvåkingsprogram*
Formålene med overvåkningen er å finne ut hvordan tilstanden i vannforekomstene faktisk er i forhold til direktivets krav, og effekt av tiltakene og hvorvidt målene nås. For at overvåkingen skal være så effektiv og dekkende som mulig, krever direktivet at det skal utarbeides planer/programmer for overvåkingen for hver vannregion. Overvåkninga foregår i samarbeid mellom sentrale og regionale myndigheter og koordineres med tidligere og pågående nasjonale og eventuelle kommunale overvåkingsprogrammer.

Vannforskriften kom på plass 1.1.2007 og implementerer EUs Vanndirektiv i Norge. Forskriften krever at alt vann skal ha *god økologisk og kjemisk tilstand innen 2021*. Miljømålene skal oppnås gjennom sektorovergrepene regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogram for vannforekomstene med ett helhetlig bilde av:

- miljøtilstanden i alt vann (vassdrag, kystvann og grunnvann) i regionen
- vesentlige belastninger på vannmiljøet og årsaken til disse belastningene
- risikoen for vannmiljøet i fremtiden
- overvåking av miljøtilstand i alt vann i regionen
- miljømål for alt vann i form av tilstandsmål og brukermål, samt eventuelle unntak fra målene i vannforskriften
- miljøtiltak i form av pågående og vedtatte tiltak og forslag til nye tiltak for å nå
- miljømål
- analyse av kostnader forbundet med foreslåtte tiltak

Arbeidet med vannforskriften i Nordre Fosen organiseres i vannområdet med:

- *Vannområdeutvalg (VOU)* som har *politisk og administrativ representant* (representant og vara), samt sektormyndigheter. Medlemmer av lokal referansegruppe har møte / talerett.
- *Arbeidsgruppe* som konstitueres som prosjektgruppe. Adm. ansatt representant og vara fra hver kommune deltar. For Ørland kommune deltar Kari-Anne Rørstad

- *Lokal referansegruppe* har representanter fra godkjenningspliktige vannverk, oppdrettsnæring, lag og foreninger etc. i kommunene. Det bør også gjennomføres lokale møter for å informere om arbeidet. Berørte rettighetshavere, private og allmenne interesser skal gis anledning til å delta i arbeidet med gjennomføring av og få informasjon om en helhetlig vannforvaltning etter Vannforskriften §§ 22 og 27 og plan- og bygningsloven § 5.1 om medvirkning og miljøinformasjonsloven § 8 om tilgjengelig miljøinformasjon og § 20 om rett til å delta i beslutningsprosesser.

Kommunenes oppgaver

En betydelig del av forarbeidet med forvaltningsplanen gjøres gjennom vannområdets arbeid. Kommuner, lokale aktører og brukere har lokal kunnskap om tilstand, påvirkninger og fremtidig areal- og ressursbruk. Det vil kreve en viss arbeidsinnsats fra fagpersoner og det må og utnevnes *faglige kontaktpersoner*, både i forhold til fagområdene teknisk og landbruk avhengig av tematikk, som kan bidra i det faglige karakteriseringsarbeidet. Kommunenes oppgaver til miljøforberedende tiltak er:

- Utrede forslag til miljøforbedrende tiltak for sitt ansvarsfelt/ levere materiale til tiltaksanalysen.
- Utrede premissene for fastsetting av miljømål.
- Delta i vannområdeutvalget (VOU). *Politisk medvirkning* i Nordre Fosen vannområde skjer gjennom valgt politisk representant. For Ørland er dette Laila Selnes Lund med Bjørnar Dahlberg som vara
- Delta i vannregionutvalget (VRU). VOU oppnevner en representant til VRU, og prosjektleder møter opp som fagperson/ observatør.
- Gjennomføre og finansiere tiltak for sitt ansvarsfelt (avløp, landbruksforurensing, mikro-minikraftverk m.m).
- Ha ansvar for å kontrollere landbruksforetakenes miljøplaner.
- Rapportere til VRM.
- Sammen med andre kommuner - ta lederrollen i vannområdeutvalgene.

Mye er fastlagt i forskrifta, men det er politisk handlingsrom innen:

- Bruk av unntak (fristutsetting, mindre strenge mål).
- Anledning til å sette supplerende miljømål (brukermål) i tillegg til miljøkvalitetsnormene.
- Valg og prioritering av miljøtiltak som en mener er best for å nå målene.

Liste over vannområdeutvalgenes ansvarsområder under:

Aktivitet	Vannforskriften	Anbefalte tidsfrister
fullkarakterisering av vannforekomstene i vannområdet (fylkesmennenes ansvar)	§15	1.7.2012
vurdere betydningen av menneskeskapt påvirkning (fylkesmennene)	§15	1.7.2012
økonomisk analyse (vannområdeutvalgene)	§15	1.7.2012
oversikt over beskyttede områder (vannområdeutvalgene)	§16	Foreløpig oversikt innen 1.7.2012 Revidert endelig oversikt innen 31.12.2012
bidra med informasjon om vannforekomster som brukes til uttak av drikkevann eller som er tiltenkt slik bruk i fremtiden (kommunene og mattilsynet)	§17	1.7.2012
lage forslag til overvåkingsprogram (fylkesmennene)	§18	31.12.2012
gi innspill til vesentlige spørsmål vedrørende vannforvaltningen i vannregionen (alle)		1.3.2011
utarbeide forslag til miljømål for hver vannforekomst (alle)	§§ 4, 5 og 6	1.7.2013
utarbeide tiltaksanalyse/ program for vannområdet (vannområdeutvalgene)	§ 25	1.7.2013
gi innspill til forslag til forvaltningsplanen (alle)		31.12.2013
årsrapport til Vannregionmyndigheten (vannområdeutvalgene)		15. november hvert år i perioden 2011-2015 (tentativ dato)
Årlig handlingsprogram fra vannområde til Vannregionmyndigheten (vannområdeutvalgene)		Denne bør gjøres samtidig med Årsrapport til VRM,

Forvaltningsplanen skal inneholde en planbeskrivelse som oppsummerer:

- hva man vil oppnå av miljøforbedring i vannregionen samlet sett
- mengde/ type miljøtiltak og samlede kostnader for disse
- betydning for berørte parter, interesser og hensyn
- planens forhold til rammer og retningslinjer

Sekretariat

Vannregionmyndigheten for Trøndelag, både Sør- og Nord-Trøndelag er Sør-Trøndelag fylkeskommune. Etter møtet i vannområdet 9.6.2011 har Rissa kommune tatt på seg sekretariatsrollen, og ansatt en person på 50 % prosjektstilling fra 1.9.2011 frem til 31.12.11 med mulighet for forlengelse. Vedkommende skal fungere som prosjektleder for vannområdet Nordre Fosen, og koordinere arbeidet som skal gjøres i henhold til vannforskriften. Prosjektlederen oppgaver er:

1. Ta kontakt med den enkelte kommune slik at disse oppnevner sine representanter til vannområdeutvalget (VOU). (For Ørland er dette utført). Være en pådriver for at den enkelte kommune behandler medvirkning i Nordre Fosen vannområde i politisk organ, og at kommunene behandler politisk så vel arbeidsinnsats som økonomisk egeninnsats.
2. Utarbeide lister over forslag til medlemmer av lokal referansegruppe i vannområde Nordre Fosen, samt ta kontakt med disse organisasjoner.
3. Sørge for at kommunene bidrar i det faglige karakteriseringsarbeidet ved å etterspørre eksisterende lokalkunnskap hos teknisk etat i alle kommunene, samt hos frivillige lag og foreninger. Holde faglig kontakt med Fylkesmannens miljøvernavdeling i Sør-Trøndelag.

4. Delta i Arbeidsutvalget for Vannregion Trøndelag. Møter berammet 5. september og 25. november.
5. Ha nødvendig kontakt med øvrige medlemmer / sektoretater i Vannregionutvalget, særlig Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Vannområde Nordre Fosen har som arbeidsmål å holde 2 møter innen utgangen av 2011. Møtene bør primært ha et vannfaglig preg, der medvirkning i overvåking og karakteriseringsarbeid prioriteres. Vannregionmyndigheten vil være behjelpelig med å kunngjøre disse møtene, både på www.vannportalen.no og ved annonsering.

I løpet av høsten 2011 er det som mål at organiseringen og finansieringen av vannområde Nordre Fosen skal være avklart, vannområdeutvalget konstituert og at arbeidet med problemkartlegging skal være i gang. Planarbeidet for det enkelte vannområde vil pågå i perioden 2011 – 2013, idet de sentrale innspillene til forvaltningsplanen skal gjennomføres da. Senere kan vannområdeutvalget bestå organisatorisk, men med noe redusert aktivitet til og med 2014.

Økonomisk

Midler fra Sør Trøndelag Fylkeskommune og Fylkesmannen i Sør Trøndelag dekker lønnsutgiftene til prosjektleder for 2011. Videre må alle utgifter for lønn, drift og overvåking dekkes av et spleiselag. Finansieringsmuligheter videre:

- Kommunal egenandel
- Skjønnsmidler (maksimalt 50 % støtte).
- Evt. delfinansiering fra næringsliv og regulanter til tiltak

Budsjettet for en treårsperiode 2011-2013 som er vedlagt under er utarbeidet med eksempel fra Vannregionmyndigheten Sør-Trøndelag fylkeskommune. Budsjettet tar utgangspunkt i å starte etter at prosjektleder har begynt 1.9.11.

Finansiering	2011	2012	2013
Skjønnsmidler FMST	100000	100000	100000
Tilskudd STFK	50000	50000	50000
Bjugn kommune		60000	60000
Osen kommune		30000	30000
Rissa kommune		70000	70000
Roan kommune		30000	30000
Ørland kommune		60000	60000
Åfjord kommune		50000	50000
Egeninnsats 6 kommuner 50t a' kr 500		150000	150000
Total	150000	600000	600000

Utgifter

Lønn prosjektleder 50% stilling	100000	300000	300000
kostnader reise/kost	4000	12000	12000
1 Møte i vannområdeutvalget 2011	1500		
4 møter i Vannområdeutvalget		6000	6000
2 møter i prosjektgruppa 2011	3000		
8 møter i prosjektgruppa		12000	12000
Annonsering	3500	10000	10000
Administrative kostnader	5000	15000	15000
Registreringsarbeid/prøvetaking/analyse	30000	95000	95000
Egeninnsats 6 kommuner 50 t a' 500 kr		150000	150000
Egeninnsats 6 kommune 10t a' 500 kr 2011	3000		
Total	150000	600000	600000

Administrasjonens vurdering

Fram til nå er det allerede lagt ned mye ressurser på dette arbeidet. Ansettelse av felles prosjektleder anses som en nødvendighet for å kunne drive arbeidet videre og oppnå resultater for våre vannforekomster. Forbedret vannkvalitet i våre bekker og strandsoner har lenge vært et forsømt område i mange kommuner hvor Ørland ikke er noe unntak. Vi sliter med både landbruks - og kloakkforurensning av vannforekomstene, og dette er en gylden mulighet til å få igangsatt et nødvendig arbeid.

Kommunen har også satt i gang arbeidet med hovedplan for vann- og avløp hvor man kan dra gjensidig nytte av de kartlegginger som blir gjort f.eks. vannprøvetaking, gode kartdata med oversikt over kommunale avløpsnett og private utslippsanlegg (anlegg med slamavskiller) etc.

Fordeling av kostnader på kommunene er gjort ut fra folketall i kommunene.

Rissa kommune har også fremmet en felles søknad for alle kommunene om nye skjønnsmidler som skal gå til mer konkrete prosjekter. Hvilke prosjekter er ikke klart definert ennå siden dette kom opp noe brått på siste møtet i prosjektgruppen, og fristen for å søke snart gikk ut. I søknaden er imidlertid nevnt som eks. ytterligere

vannprøvetaking (per i dag vil nok ikke oppsatte budsjett dekke nødvendige kartlegginger), kartlegging viktige gytebekker etc. Her vil Ørland sørge for at midlene blir benyttet rimelig rettferdig og da bl.a. på prosjekt som er aktuelle for vår kommune. Med den egeninnsats og de midler som nå forhåpentligvis bevilges fra kommunene vil være tilstrekkelig egenandel allerede til å også dekke de nye, omsøkte skjønnsmidlene.

Rådmannens innstilling

1. Ørland kommune vedtar å gi et tilskudd på kr 60 000 per år i 2 år til sekretariatet for Nordre Fosen vannområde i tillegg til egeninnsats.
2. Kommunestyret delegerer til rådmannen å oppnevne en/flere faglig(e) kontaktpersoner i kommunen som sekretariatet kan forholde seg til innen bl.a. teknisk og landbruk.
3. Kommunestyret delegerer til rådmannen å foreslå lag/organisasjoner som bør være med i lokal referansegruppe for Nordre Fosen vannområdeutvalg.